

Varhaiskasvatus Mikkelän päiväkodissa

Mikkelän päiväkodin toiminta-ajatus

Mikkelän päivähoidon tavoitteena on hyvinvoiva lapsi. Sen perustana olevan hyvän perushoidon sekä turvallisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön avulla luodaan kestävänsä kehityksen mukaisen elämäntavan edellyttämiä valmiuksia.

Lapsen ikä- ja kehitystason huomioiva toiminta on monipuolista:

- Leikkiä
- Musiikkia
- Kädentaitoja
- Satuja
- Liikuntaa
- Luontokasvatusta

Lasten omaehtoinen leikki sekä yksin että ryhmässä on tärkeää, joten sitä tuetaan ja arvostetaan. Pienryhmätoiminta sekä lapsen osallisuus sekä toimijuus näkyvät kaikessa toiminnassa. Toiminnan kaikki osa-alueet kehittävät lapsen luovuutta ja vahvistavat minäkuvaan sekä mahdollistavat kaverisuhteisen syntymistä. Mikkelän päivähoito tarjoaa perheille tukea heidän kasvatustyössään. Kasvatuskumppanuutta toteutetaan avoimessa vuorovaikutuksessa perheiden kanssa.

Mikkelän päiväkodin arvot

Turvallinen varhaiskasvatusympäristö sekä lämmin ja erilaisuutta kunnioittava ilmapiiri tukevat lapsen kasvua ja oppimista. Mikkelän päiväkoti tarjoaa laadukasta varhaiskasvatusta perheiden yksilöllisiin tarpeisiin. Yhteistyö vanhempien kanssa mahdollistaa toimimisen lapsen parhaaksi. Työssämme korostuu kasvatuskumppanuus sekä toimintamme jatkuva arviointi ja kehittäminen.

Mikkelän päiväkodin visio

Lapsuutta arvostetaan ainutkertaisena elämänvaiheena. Lapsi on varhaiskasvatuksen päähenkilö, jossa hän voi kokea osallisuutta, turvallisuutta ja jatkuvuutta. Lapsi ohjataan omaksumaan kestävänsä kehityksen mukainen elämäntapa. Yhteistyö perheiden kanssa on voimavaramme. Riittävä, ammattitaitoinen, sitoutunut ja innostunut henkilökunta kantaa vastuun työstään. Mikkelän päivähoidossa sekä lapset että henkilökunta voivat hyvin.

Kasvatuspäämäärien toteuttaminen Mikkelän päiväkodissa

Tavoitteena on onnellinen, tasapainoinen, itsensä ja muiden kanssa hyvin toimeen tuleva lapsi. Lasten vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa selvitetään lapsen tavat ja tottumukset sekä perheen kasvatuskäytännöt.

Tutustumisvaiheessa vanhemmille selviää päiväkodin arkikäytännöt sekä perushoitotilanteissa että muussa toiminnassa. Omahoitajalla on vastuu huolehtia käytäntöjen yhteensovittamisesta, mikäli se on tarkoituksenmukaista. Lapsen vasuun kirjataan yhteisesti sovitut tavoitteet, jotka tiimi kokoaa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaksi.

Lasta havainnoidaan ja kuunnellaan. Annetaan lapselle mahdollisuus kehittyä oman kehitystahtinsa mukaisesti ja hyväksytään lapsi sellaisena kuin hän on. Lapsen mielipiteet ja kiinnostuksen kohteet kirjataan myös lapsen vasuun ja otetaan osaksi koko lapsiryhmän toimintaa.

Toiminnan kiireettömyys mahdollistaa havainnoinnin ja lapsen aidon kuulemisen. Hyvällä suunnittelulla (esimerkiksi henkilökunnan työvuorot, päiväjärjestys, lapsiryhmien välinen, yhteinen toiminta jne.) turvataan kiireettömyyttä.

Lapsen itsenäisyyttä lisätään antamalla hänelle mahdollisuus tehdä omia valintoja. Tuetaan lapsen oman toiminnan ohjausta. Aikuinen ei tee lapsen puolesta asioita, joista hän itsekkin selviytyy ja joihin lapsella on halu ja riittävä valmius. Erilaisten taitojen harjoitteluun varataan riittävästi aikaa. Kannustetaan ja kiitetään lasta uusien taitojen oppimisesta (esim. syöminen, pukeminen, ryhmässä toimiminen jne.).

"Mitä lapsi tekee tänään aikuisen tukemana, siitä hän selviää huomenna itsenäisesti"

Lapselle annetaan positiivista palautetta esimerkiksi leikki-tilanteissa toiset huomioonottavasta käyttäytymisestä; lelujen jakamisesta, leikkiin ottamisesta jne. Lasta kiitetään hyvästä käyttäytymisestä ja onnistumisista. Tunteiden ilmaiseminen on sallittua; ei ole väärää tunteita. Luottamus aikuisen ja lapsen välillä kannattelee vaikeiden ja voimakkaiden tunteiden ilmaisemisessa ja käsittelyssä. Aikuinen nimeää tarvittaessa lapsen tunteita sekä auttaa lasta hahmottamaan syitä ja seurauksia.

Aikuiset antavat esimerkkiä omalla käyttäytymisellään. Hyvät ruokailutavat, puhetapa, tervehtiminen ja kiittäminen perustuvat mallioppimiseen. Aikuiset suhtautuvat lapsiin tasapuolisesti, arvostaen jokaista yksilönä ja erilaisena.

"Hyväksy itsesi niin voit hyväksyä myös muut"

Varhaiskasvatuksen toteuttaminen Mikkelän päiväkodissa

Kasvatus kestävään kehitykseen

Kestävyyssajattelun tuominen varhaiskasvatukseen kasvattaa lapsia osallisuutta edistäviksi, ympäristötietoisiksi ja vastuullisiksi aikuisiksi. Pienten lasten kohdalla kestävyysajattelu ilmenee esimerkiksi kavereista huolehtimisena, lähiympäristön uteliaana tutkimisena sekä vastuuseen kasvamisena.

Kestävä kehitys liittyy varhaiskasvatuksen kaikkeen toimintaan. Toiminnassa huomioidaan kaikki kestävä kehityksen näkökulmat: sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen. Mikkelän päiväkodissa käytetään toiminnan tukena Kestävä kehitys päiväkodissa -ohjelmaa. Kestävä kehityksen kasvatukseen kuuluu myös ympäristökasvatus, jota toteutetaan Metsämörri -toiminnan avulla.

Pitkän aikavälin tavoitteena on ekososiaalisen tietoisuuden lisääminen. Se ilmenee esimerkiksi seuraavissa kestäviin elämäntapoihin ohjaavissa sisällöissä:

- myötätuntoon kasvattaminen
- ihmistenvälisyyteen ja yhteisöllisyyteen kasvattaminen
- kohtuullisuuteen kasvattaminen
- systeemisen ajattelun kehittymisen tukeminen
- ekososiaaliseen sivistykseen kasvattaminen

Näitä sisältöjä käsitellään lasten ikäkaudelle ja kehitystasolle sopivalla tavalla eri toimintojen yhteydessä. Painopiste on positiivisuutta, iloa ja toivoa luovassa palkitsevassa yhteisessä toiminnassa ja tutkimisessa.

Mikkelän päiväkodissa myötätuntoon kasvattaminen lähtee lasten lähiympäristöstä, sen ihmisistä sekä lähiluonnosta. Päiväkodissa vahvistetaan toiset huomioon ottavaa käyttäytymistä sekä harjoitellaan toisen asemaan asettumista. Tehdään retkiä lähiympäristöön ja opetellaan luonnon kunnioittamista.

Yhteisöllisyys koetaan Mikkelän päiväkodissa voimavarana, jota halutaan vaalia ja sen merkitystä korostaa. Yhteisöllisellä toimintatavalla tuetaan ystävyyden, osallisuuden sekä ehdoitta hyväksytyksi tulemisen kokemuksia ehkäisten näin syrjäytymistä.

Lasten kanssa pohditaan yhdessä mikä on riittävästi ja voiko vanhasta tehdä uutta. Toiminnassa hyödynnetään mahdollisimman paljon kierrätysmateriaaleja ja hankinnoissa painotetaan kestävyttä, ekologisuuksi sekä kotimaisuutta.

Lapsia ohjataan ymmärtämään, että jokaisen ihmisen teot vaikuttavat muihin ihmisiin, luontoon ja talouteen lähellä ja kaukana. Aikuinen sanoittaa arjen tilanteita, ohjaa ja tukee. Kirjoja, draamaa sekä nukketeatteria käytetään apuna asioiden käsittelyssä.

Ekososiaalinen sivistys on tietoiseksi tulemistä yhteisestä rajallisesta maailmasta. Mikkelän päiväkodissa kasvatetaan tulevaisuuden kansalaisia, joilla on kykyä pohdiskelemaan ja kriittiseen ajatteluun monipuolisen informaation pohjalta. Lasten kanssa

pysähdytään ikä- ja kehitystaso huomioiden refleктоimaan omia käsityksiä sekä opittuja asioita ja opetellaan valmiutta myös muuttaa niitä lisääntyvän tiedon perusteella. Tuetaan lapsia ymmärtämään elinikäisen oppimisen ja itsensä kehittämisen merkitys.

Ekologisesti kestävä kehitys Mikkelin päiväkodissa

Mikkelin päiväkodissa haluamme panostaa ekologisesti kestäväan kehitykseen. Keskustelemme työyhteisössä toimintatavoista, joilla voimme säästää energiaa ja vähentää jätekuormaa. Otamme lapset mukaan ideoimaan miten energiaa voidaan säästää ja ohjaamme lapsia siihen toimimalla itse esimerkkeinä.

Kiinnitämme huomiota seuraaviin asioihin:

- Totutamme lapset liikkumaan päivähoitossa kävellen ja suosimme kävelyetäisyydellä olevia retkikohteita.
- Vaihdamme mahdollisuuksien mukaan hehkulamput päiväkodissa energiansäästölampuiksi.
- Sammutamme valot huoneista joissa ei oleskella tai jos ikkunoista tulee riittävästi valoa.
- Sammutamme virrat esim. tietokoneista ja näytöistä illoiksi, viikonlopuiksi sekä loma-ajoiksi.
- Pyrimme vähentämään veden turhaa juoksuttamista.
- Vähennämme jätteen määrää ja suosimme lajittelua sekä kierrätystä.
- Käytämme kankaisia käsipyyhkelappuja tai päivittäin vaihdettavia käsipyyhkeitä.
- Huolehdimme hyvin leikkivälineistä ja uusien hankinnassa ajattelemme kestäväa kehitystä.
- Pyrimme vähentämään tulostuksen määrää ja suosimme kaksipuoleista kopiointia.

Hyvä perushoito lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksenä

Perushoito on lapsen hyvinvoinnin perusta. Lapsi tarvitsee päivittäin hoivaa, ravintosuositusten mukaiset ateriat, säänmukaisen vaatetuksen, ulkoilua liikuntaa, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimista sekä mahdollisuuden lepoon.

Perushoitotilanteet ovat myös monipuolisia oppimistilanteita, joten niille tulee asettaa pedagogiset tavoitteet, jotka näkyvät päivittäisessä toiminnassa. On tärkeää, että perushoitotilanteissa lapset voivat toimia valmiuksiensa ja oman rytmensä mukaisesti itsenäisesti. Kasvattajat huolehtivat perushoitotilanteiden kiireettömyydestä sekä rauhallisen tunnelman luomisesta.

Pienryhmätoiminta Mikkelin päiväkodissa

Pienryhmätoiminnassa lapsen ja aikuisen välinen vuorovaikutus muodostuu läheisemmäksi kuin isossa lapsiryhmässä toimittaessa. Pienempi ryhmä tuo lapsille rauhallisemman toimintaympäristön ja rajallisemman määrän vuorovaikutussuhteita. Lapset tulevat paremmin kuulluiksi ja havainnointi sekä dokumentointi onnistuvat paremmin pienryhmässä.

Pienryhmätoiminta edellyttää huolellista suunnittelua ja sitoutumista sovittuihin suunnitelmiin. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan lapsen kehitystason, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta nousseiden tavoitteiden ja lapsiryhmän kiinnostuksen mukaisesti. Toiminnan luonteesta riippuen pienryhmät ovat joko pysyviä tai vaihtuvia ja koostumukseltaan erilaisia. Toimintaa suunniteltaessa hyödynnetään myös monipuolisesti jokaisen työntekijän erityisosaamista. Pienryhmätoiminnan lisäksi lapsiryhmien toimintaa eriytetään päivittäin.

Omahoitajakäytäntö Mikkelen päiväkodissa

Jokaiselle lapselle nimetään omahoitaja lapsen aloittaessa päivähoidon. Omahoitajakäytäntöä toteutetaan alle kolmevuotiaiden lasten ryhmässä. Muissa ryhmissä omahoitajuutta toteutetaan eritavoin varioiden. Alle kolmevuotiaiden lasten ryhmässä omahoitaja varmistaa vanhempien kanssa riittävän pitkän tutustumisajan, yleensä noin kaksi viikkoa. Omahoitaja on varsinkin alussa tiiviisti lapsen lähellä auttamassa ja tukemassa. Hän myös auttaa lasta pitämään äidin ja isän mielessä koko hoitopäivän ajan. Tähän hyvänä apuna ovat erilaiset muistukset kuten valokuvat, vanhemmista puhuminen sekä kotoa tuodut tavarat.

Omahoitaja ylläpitää päivittäistä keskustelua lapsen kehityksestä, kertoo vanhemmille lapsen asioista päivähoidossa sekä käy kasvatuskustelut vanhempien kanssa. Omahoitajan tärkein tehtävä on kannatella lapsen ja vanhempien välistä kiintymyssuhdetta sekä vuorovaikutusta tutustumalla lapseen, lapsen äitiin ja isään niin hyvin kuin se on mahdollista. Kasvatuskumppanuus perustuu kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogin periaatteisiin. Tärkeä omahoitajan tehtävä on myös havainnoida ja tukea lapsen kasvua sekä kehitystä.

Viikossa voi olla yksi omahoitajapäivä, jolloin toiminta on koko päivän ajan omahoitajaryhmissä. Muuten toiminta voi olla jaettu ikätasoisesti. Omahoitaja toimii pienryhmässä omien lasten kanssa ja hoitaa varsinkin alle kolmevuotiaiden ryhmässä perushoitotilanteet. Hän suunnittelee ja toteuttaa lasten ikätasolle sopivaa toimintaa, josta on yhdessä sovittu tiimissä. Omahoitajan tulee myös varmistaa lapsen kannalta tärkeän tiedon kulku tiimin sisällä.

**" Autan lastasi muistamaan sinut,
vaikka hän oppii tuntemaan minut,
ja luottamaan minuun,
hän turvautuu sinuun.
Minä olen lapselle laina.
Sinä olet tärkein aina."**

Kasvattaja Mikkelen päiväkodissa

Mikkelen päivähoidossa työskentelee ammattitaitoisia, tavoitteellisia, sitoutuneita ja pedagogisesti tietoisia kasvattajia. Kasvattajat ovat tietoisia myös oman toimintansa taustalla olevasta kasvatusta- ja oppimiskäsityksestä sekä arvoista ja eettisistä periaatteista.

Omaa työtä pohditaan ja arvioidaan yksin ja yhdessä koko kasvattajayhteisön kanssa; tämän mahdollistavat säännöllisesti pidettävät tiimipalaverit, suunnittelu- ja teemaillat.

Jatkuva kouluttautuminen ja muu ammattitaidon ylläpitäminen nähdään tärkeäksi. Kasvattajan tehtävä on perehtyä lasten koti- ja kulttuuritaustaan. Vanhempien näkemystä lapsesta tulee kuunnella ja kunnioittaa. Lasta havainnoimalla ja dokumentoimalla kasvattaja muodostaa itselleen kuvan lapsesta. Toiminta suunnitellaan sopivan haasteelliseksi ja lasten kasvua tukevaksi. Kasvun ja oppimisen tuen tarve pyritään tunnistamaan ja siihen puuttumaan mahdollisimman varhain.

Toimintaympäristö suunnitellaan ja sitä muokataan niin, että siinä näkyy lapselle ominaisin tapa toimia. Kasvattajat osoittavat lasta kohtaan herkkyyttä, ymmärtämystä, lämpöä ja kiinnostusta. Lapsen ajatuksia kunnioitetaan ja hänen kysymyksiinsä ja tunnetiloihinsa vastataan. Lasta kannustetaan omatoimisuuteen ja hänelle annetaan positiivista palautetta. Lapsen ystävyysuhteita tuetaan ja niiden jatkuvuus pyritään turvaamaan. Kasvattajat luovat omalla toiminnallaan hyvän ja turvallisen ilmapiirin, jossa lapset voivat kokea olevansa hyväksytyjä ja arvokkaita.

Varhaiskasvatusympäristö Mikkelän päiväkodissa

Mikkelän päiväkodissa on tärkeää luoda lapsille varhaiskasvatusympäristö, jossa on turvallinen ja lämmin ilmapiiri. Tämän muodostavat tutut turvalliset aikuiset ja toimiva sekä lasten tarpeet huomioiva leikki- ja oppimisympäristö.

Mielekäs ja monipuolinen ympäristö:

- herättää lapsen mielenkiinnon ja uteliaisuuden oppia uusia asioita
- kannustaa pitkäkestoiseen leikkiin
- kannustaa ja rohkaisee kokeilemaan ja tutkimaan sekä
- oivaltamaan
- liikkumaan ja
- ilmaisemaan itseään.

Puitteiden tulee kaikilta osin olla turvalliset, lapsen kasvua, kehitystä ja osallisuutta edistävät. Leikkivälineitä tulee olla riittävästi ja ne ovat lasten saatavilla.

Toimintaympäristöä muokataan tarpeiden mukaan; leikkiä havainnoidaan ja lasten tarpeet sekä ideat huomioidaan. Toimintaympäristön siisteydestä ja esteettisyyden huolehditaan.

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöä arvioitaessa ja kehitettäessä huomioidaan monipuolisesti ympäristön fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset olosuhteet. Fyysisen ympäristön lisäksi arviointi kohdistuu myös etenkin yhteisöllisyyden kokemusten toteutumiseen, ilmapiiriin, kaverisuhteisiin sekä kasvattajien välisiin suhteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon myös lasten osallisuus. Lapsen toiminnallisuuden ja osallisuuden tukeminen tulee olla peruslähtökohtana oppimisympäristön muokkaamisessa.

Lapselle ominainen tapa toimia Mikkelen päiväkodissa

Leikkiminen, liikkuminen, taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen sekä tutkiminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella. Toimiessaan itselleen mielekkäällä tavalla lapsi ilmentää ajatteluaan ja tunteitaan.

LEIKKIMINEN

Lapsille tulee mahdollistaa lapsen pitkäkestoinen leikki. Aikuisen rooli on tukea leikkiä tarjoamalla leikkitilat ja -välineet sekä kannatella lasten leikkiä. Leikki on silta oppimiseen. Leikkiessään lapsi käsittelee ja opettelee monia asioita, kuten sääntöjä, vuorovaikutusta, erilaisia tunteita, motorisia taitoja sekä mielikuvitusta ja luovuutta. Mikkelen päiväkodissa tarjotaan lapsille mahdollisuus monipuoliseen leikkiin. Jokaisessa ryhmässä on lasten ikätaso huomioiden mahdollisuus kotileikkiin, rakenteluleikkiin, mielikuvitusleikkiin sekä sääntöleikkeihin ja pelaamiseen. Aikuisen rooli leikin kannattelijana, havainnoijana nähdään tärkeänä. Yhteisesti ovat lasten käytössä lisäksi hiekkaleikki- ja vesileikki.

LIKKUMINEN

Lapsi tutustuu itseensä ja ympäristöönsä liikkumalla. Päiväkodissa kannustetaan lapsia liikkumaan kaikissa arkipäivän tilanteissa. Lapsille annetaan mahdollisuudet monipuoliseen liikkumiseen niin sisä- kuin ulkotiloissakin. Myös omaehtoiseen liikkumiseen kannustetaan. Jokainen lapsiryhmä huolehtii oman ryhmänsä lasten liikkumisesta pitämällä viikoittaisia jumppahetkiä, kannustamalla ulkoilutilanteissa lapsia pelaamaan ja liikkumaan. Lisäksi Mikkelen päiväkodissa järjestetään yhteisiä liikuntatapahtumia kuten Varpaat Vauhtiin- viikko sekä mini-olympialaisia.

TAITEELLINEN KOKEMINEN JA ILMAISEMINEN

Lapsi ilmaisee itseään taiteen kautta. Aikuinen havainnoi lapsiryhmään ja tarjoaa monipuolista toimintaa ja tukee lapsen luovuutta. Taiteelliseen kokemiseen kuuluu Mikkelen päiväkodissa musiikillinen, kuvallinen, draamallinen toiminta sekä kädentaitojen opettelu. Taiteellisen kokemisen avulla lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailmaa, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta. Jokaisessa lapsiryhmässä tarjotaan lapsille elämyksiä ja onnistumisen kokemuksia taiteellisen ilmaisun kautta. Ryhmät tekevät omat suunnitelmansa lasten varhaiskasvatussuunnitelmista nousseet tarpeet huomioiden teemojen, projektien ja vuodenaikojen vaihteluiden kautta. Taiteellisessa ilmaisussa korostetaan monipuolisuutta sekä mahdollisuutta uuden oppimiseen. Yhteisesti järjestetään lapsille satu- ja maalaus-pajoja sekä erilaisia musiikki- ja teatteriesityksiä.

TUTKIMINEN

Tutkiminen ja ihmettely on lapselle syntymästä saakka luontaista toimintaa. Aikuisen tehtävä on ylläpitää lapsen kiinnostusta ympäröivän maailman tutkimiseen ja pohtimiseen. Yrityksen, erehdyksen ja oivalluksen kokemukset ylläpitävät ja vahvistavat lapsessa oppimisen iloa. Retket lähiluontoon ja ympäristöön tukevat lapsen halua tutkia ja oppia. Aikuiset pohtivat lasten kanssa havaitsemiaan asioita ja etsivät yhdessä vastauksia ihmetystä aiheuttaviin asioihin. Aikuisten tulee olla aktiivisesti läsnä ja tukena lasten pohdintoissa. Varsinkin syksyisin ja keväisin toteutetaan Metsämörri-toimintaa.

Sisällölliset orientaatiot Mikkelän päiväkodissa

Lapsen varhaiskasvatuksen keskeiset sisällöt rakentuvat matemaattisen, luonnontieteellisen, historiallis-yhteiskunnallisen, esteettisen, eettisen sekä uskonnollis-katsomuksellisen orientaation muodostaman kokonaisuuden varaan. Orientaation käsitteellä korostetaan sitä, että tarkoituksena ei ole oppiaineiden sisältöjen opiskelu vaan sellaisten välineiden ja valmiuksien hankinnan aloittaminen, joiden avulla lapsi vähitellen pystyy perehtymään, ymmärtämään ja kokemaan ympäröivän maailman monimuotoisia ilmiöitä.

Mediakasvatus Mikkelän päiväkodissa

Mediakasvatuksessa vaikutetaan lasten median käyttöön ja harjoitellaan mediataitoja. Lapset tutustuvat monipuolisesti mediasisältöihin ja -välineisiin (esimerkiksi kuvat, musiikki, mainokset, uutiset, kirjat, radio, televisio, tietokone) ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään ja tuomaan omaa ääntään kuuluviin median avulla. Mediataidot jaotellaan turva- ja tunnetaitoihin, sosiaalsiin taitoihin, vastaanottamisen ja tuottamisen taitoihin. Kasvatuskumppanuudella otetaan myös vanhemmat mukaan lasten mediakasvatukseen. Vanhempien kanssa käydään keskusteluja lasten ikä- ja kehitystason huomioivasta median käytöstä. Myös kasvattajat kehittävät omia mediataitojaan ja -välineiden käyttötaitoja. Mediakasvatuksessa tuetaan kriittisen medialukutaidon oppimista.

Työntekijät pyrkivät itse käyttämään mahdollisimman paljon sähköisiä työvälineitä niin omassa työssään kuin yhteistyössä vanhempienkin kanssa. Tällä asialla nähdään olevan sekä mediakasvatuksellinen että ekologinen näkökulma ja vaikutus.

Kasvatuskumppanuus Mikkelän päiväkodissa

Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsestaan. Päiväkodin aikuisilla on puolestaan vuorovaikutusvastuu suhteessa perheisiin. Vanhemmat tuntevat lapsensa tavat ja tottumukset parhaiten. Päiväkodin henkilökunta puolestaan sen, miten lapsi toimii ryhmässä. Yhteistyö vanhempien ja työntekijöiden välillä tuo kummallekin osapuolelle tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä. Tärkeää on, että vanhemmat tuovat yhteisissä keskusteluissa esille myös perheen kasvatuskäytännöt. Näiden pohjalta luodaan yhteisesti sovittu toimintatapa päiväkodissa. Yhteistyö vanhempien kanssa turvaa perustan lapsen kokonaisvaltaiselle varhaiskasvatukselle.

Päiväkodin aikuisilla on velvollisuus tarvittaessa opastaa ja neuvoa vanhempia kasvatusasioissa sekä tuoda kehityspsykologista näkökulmaa lasten spontaanista ja luonnollisesta kehityksestä vanhempien tietoisuuteen. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on molemminpuolinen kunnioitus kodin ja päiväkodin välillä. Kasvatuskumppanuus näkyy arjessa päivittäin toistuvina kohtaamisina vanhempien kanssa tulo- ja hakutilanteissa. Tärkeää on luoda vanhempiin avoin ja vastavuoroinen vuorovaikutussuhde sekä kannustaa heitä kyselemään mieltä askarruttavista asioista.

Päiväkodin henkilökunnalla on vastuu kannatella yhteistyötä ja tarvittaessa houkutella vanhemmat siihen mukaan.

Vanhempien kanssa käydään syksyisin lapsen varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelu, jossa asetetaan yhteiset päämäärät tulevalle toimintakaudelle. Yhdessä sovitaan mitä toimenpiteitä vaaditaan tavoitteiden saavuttamiseksi niin kotona kuin päiväkodissakin. Näiden lasten tarpeiden sekä kasvattajille asetettujen tavoitteiden pohjalta muodostuu päiväkodissa toiminta ohjaavat ryhmien varhaiskasvatussuunnitelmat. Lasten vasujen toteutumista arvioidaan keväisin käytävässä palautekeskustelussa vanhempien kanssa.

Yhdessä vanhempien kanssa tallennetaan lapsen varhaisvuosien muistoja kasvunkansioihin. Sinne liitetään materiaalia lapsen varhaisista vuosista valokuvien, leikkikuvauksien ja piirustusten avulla. Vanhemmat saavat kasvunkansiot kesäksi kotiin. He voivat tallentaa sinne lapsen kesämuistoja. Kansio kulkee lapsen mukana myös päiväkodista toiseen. Kansiota täytetään päiväkodissa yhdessä lapsen kanssa. Vanhemmilla on oikeus osallisuuteen lapsen varhaiskasvatuksessa. Lapsen tullessa uuteen päiväkotiin vanhemmat ovat mahdollisuuksien mukaan tutustumisjaksolla mukana.

Vanhempainilloissa tuodaan esille päiväkodin yhteisiä käytäntöjä ja lapsiryhmien toimintaa. Lisäksi tehdään päivähoitoa ja lasten päivää näkyväksi vanhemmille esim. videoinnin ja valokuvien avulla. Vanhempia kannustetaan osallistumaan myös Mikkelän päiväkodin vanhempainyhdistyksen toimintaan. Sitä kautta vanhemmilla olisi mahdollisuus vaikuttaa ja kehittää päiväkodin toimintaa.

Vanhemmilla on myös mahdollisuus osallistua yhteisiin tapahtumiin kuten joului- ja kevätjuhlat sekä äitien- ja isänpäiväkahvit/-tapahtumat. Joskus voidaan myös järjestää sellaisia tapahtumia joissa vanhemmat pääsevät osallistumaan konkreettisesti lasten päiväkotipäivään esim. teemapäiviä tai liikuntatempauksia.

Verkostoyhteistyö Mikkelän päiväkodissa

Mikkelän päiväkoti toimii yhteistyössä seuraavien tahojen kanssa:

- lasten- ja perheneuvola; terveydenhoitajat ja perhetyöntekijät
- lasten kuntoutuspalvelut; puheterapeutti, toimintaterapeutti ja psykologi
- sosiaalityö; lastensuojelun sosiaalityöntekijä ja perheohjaajat
- terveydenhuolto ja sairaanhoito (terveystakeskus)
- opetustoimi ; peruskoulut, ammatilliset oppilaitokset sekä ammattikorkeakoulut
- Tuomiokirkkoseurakunnan lapsityö
- taiteen perusopetus; Musiikkiopisto Juvenalia
- Mikkelän päiväkodin vanhempainyhdistys ry

Päiväkodissa tehdään lastenneuvolaan kuvaukset lapsista, joista on noussut huoli. Neljävuotiaiden lasten vanhempien kanssa ryhmän lastentarhanopettaja pitää Hyve4-kasvatuskeskustelun, jonka tiedot ja sisältö siirretään neuvolaan laajempaa neljävuotistarkastusta varten. Neuvola lähettää käynnin jälkeen palautteen päiväkodille.

Päivähoito saa tarvittaessa konsultaatiota lasten puhe-, toiminta- ja fysioterapeuteilta, jotka osallistuvat lasten kuntoutukseen. Lasta hoitavilta ja tutkivilta tahoilta saadaan lausuntoja ja suosituksia päivähoidolle mm. kasvun ja oppimisen tuen järjestämiseksi ja saamiseksi. Joillakin lapsilla terapeutit saattavat käydä myös päiväkodilla. Tarvittaessa päiväkodista voidaan tehdä myös kuvaus lapsesta -lomakkeelle kuvausta yllä mainittujen tahojen käyttöön.

Päivähoidon konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) voi osallistua lapsen havainnoimiseen päiväkodissa ja antaa työntekijöille konsultaatioapua. Kelto voi osallistua myös tiimipalaveriin sekä keskusteluihin lasten vanhempien kanssa.

Kun lapsi on päivähoidossa lastensuojelun avohuollon tukitoimena, osallistuu sosiaalityöntekijä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen ja avohuollon tavoitteiden asettamiseen ja niiden toteutumisen seurantaan. Päiväkodilla on aktiivinen rooli suhteessa sosiaalityöntekijöihin. Yhteistyö on läpinäkyvää vanhempien ja työntekijöiden kesken. Mikäli lapsesta syntyy huoli päivähoidossa, otetaan yhteyttä alueen lastensuojelun sosiaalityöntekijään. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus.

Peruskoulun 9. luokan oppilaita otetaan mielellään työelämään tutustumisjaksoille (TET). Espoon seudun aikuis- ja ammattiopisto Omnian lähihoitajaopiskelijoita otetaan mielellään työssäoppimisjaksoille. Aikuisopiskelijoiden tutkintosuorituksia (näyttöjä) otetaan myös vastaan. Päiväkoti kuuluu myös AMK-harjoittelijaverkostoon, jonka myötä on mahdollisuus ottaa vastaan myös sosionomi (AMK) -opiskelijoita.

Seurakunta osallistuu kristillisen juhlapyhien viettämiseen, joko pitämällä pienimuotoisia tilaisuuksia päiväkodissa tai lasten kanssa mennään esim. joulukirkkoon

Kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen Mikkelän päiväkodissa

Kasvun ja oppimisen tuen järjestämistä varhaiskasvatuksessa koskevat periaatteet (11/2011) muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden koko varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja edelleen jatkumona perusopetukseen saakka. Kasvun ja oppimisen tuen keskeiset käsitteet ja tuen kolmiportaisuus toteutuvat yleisenä, tehostettuna ja erityisenä tukena.

Yleisen tuen perustana on kaikille lapsille annettava kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukainen tiivis yhteistyö huoltajien kanssa sekä tarkoituksenmukainen pedagoginen toiminta. Päiväkodissa toimiva pedagoginen ryhmä vahvistaa koko päiväkodin pedagogisen tuen toteutumista. Esiopetuksessa pedagogisen ryhmän tilalla toimii oppilashuoltoryhmä.

Yleisen tuen toteuttamista edistetään muokkaamalla oppimis- ja toimintaympäristöä niin, että lapselle ominainen tapa toimia ja oppia leikin kautta mahdollistuvat. Yleinen tuki on muun muassa ympäristön, kasvatustoiminnan ja vuorovaikutuksen mukauttamista, tilojen esteettömyyttä ja sopivien oppimisvälineiden saatavuutta, toiminnan eriyttämistä sekä

pienryhmätoimintaa. Käytössä ovat mm. kuvat, erilainen pienryhmätoiminta, lapsen päivän jäsentäminen, tukiviittomat jne.

Lasten mahdollista tuen tarvetta havainnoidaan ja arvioidaan yhdessä huoltajien ja neuvolan kanssa. Apuna voidaan käyttää esimerkiksi havainnointilomaketta. Havainnointilomake on selkeä apuväline ja siinä kaikki lapsen kehityksen osa-alueet tulevat huomioitua. Se on myös hyvä työväline neuvolaan tehtäviä kuvauksia varten. Varhainen puuttuminen lapsen tuen tarpeeseen on tärkeää. Huolesta keskustellaan ensin tiimissä ja omahoitaja ottaa asiat puheeksi lapsen vanhempien kanssa. Päiväkodin johtajan tulee olla tietoinen mahdollisista huolista. Sovitaan yhdessä miten asiassa edetään. Konsultoivaan erityislastentarhanopettajaan ollaan tarvittaessa yhteydessä. Hänet pyydetään tarvittaessa päiväkotiin seuraamaan lasta. Käytetään apuna tilanteen täsmentäminen ennen kelton yhteydenottoa -lomaketta. Käynnin jälkeen arvioidaan yhdessä onko annettu yleinen tuki riittävää vai onko tarvetta nostaa tuen tasoa tehostettuun tukeen.

Tehostettu tuki toteutuu pääasiassa tehostetun tuen ryhmissä eli pienennetyissä, integroiduissa tai erityisryhmissä, mutta myös niissä ryhmissä, joihin on suunnattu rakenteellisia tukitoimia kuten ryhmäavustaja tai resurssierityislastentarhanopettaja.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset Mikkelän päiväkodissa

Päivähoidon alkaessa selvitetään perheen kasvatuskäytännöt ja mahdolliset kulttuurierot sekä päivähoidon toimintatavat. Tarvittaessa käytetään tulkkia. Keskustelun pohjana käytetään pienten kielireppua ja sen eväspussi-osiota.

Henkilökunta suhtautuu ennakkoluulottomasti ja tasaveroisesti monikulttuuriseen lapseen ja hänen perheeseensä. Henkilökunnalla on velvollisuus hankkia riittävästi tietoa toisesta kulttuurista. Päivähoidossa monikieliselle ja -kulttuuriselle lapselle tulee taata oikeus sekä omaan äidinkielen ja kulttuuriin että suomen kielen ja kulttuurin oppimiseen. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan sekä suomen että oman äidinkielen oppimisen tavoitteet = kaksikielisyysuunnitelma.

Suomen kieltä opetetaan systemaattisesti sopivaa menetelmää käyttäen. Lapselle tulee myös järjestää riittävästi tuettuja vuorovaikutus- ja leikki-tilanteita suomea äidinkielenään puhuvien lasten kanssa. Kielitaidon karttumista arvioidaan säännöllisesti pienten kielireppua apuna käyttäen.

Päivähoidon yhteistyötahoja monikielisen ja -kulttuurisen lapsen asioissa S2-opettaja, tulkkipalvelut, neuvola, esiopetus ja koulu.

Toiminnan arviointi ja kehittäminen Mikkelän päiväkodissa

Mikkelän päiväkodissa käsitellään ja arvioidaan Espoon varhaiskasvatussuunnitelmaa yhteisissä työyhteisöilloissa 1-2 kertaa vuodessa käyttäen apuna johtoryhmästä saatuja menetelmiä. Espoo-vasusta keskustellaan ja sen sisältöä käsitellään systemaattisesti

työyhteisössä ja päätetään yhdessä jatkotoimista. Espoo-vasu yhdessä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman kanssa luo perustan toiminnan suunnittelulle. Ryhmävasu toimii arvioinnin, kehittämisen sekä konsultaation pohjana. Ryhmävasusta toivotaan tulevan aktiivisessa käytössä oleva toimintaa ohjaava työväline, jota päivitetään tasaisin väliajoin. Jokainen tiimi päivittää vuosittain omaa ryhmää koskevat kirjauksensa tiimin tekemän arvioinnin pohjalta käyttäen apuna jatkuvan parantamisen työtapaa.